

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 25 czerwca 2015 r., w sprawie z powództwa R. P. przeciwko Bankowi (...) S.A. w W. - I Oddziałowi w Ł. o zwolnienie zajętych ruchomości spod egzekucji, Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi oddalił powództwo i zasądził od powódki na rzecz pozwanego kwotę 2.400 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. W uzasadnieniu Sąd Rejonowy wskazał, że podziela stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z dnia 19 listopada 2008 r., sygn. akt III CZP 105/2008, w myśl którego małżonkowi dłużnika, przeciwko któremu nadano klauzulę wykonalności z ograniczeniem jego odpowiedzialności do majątku objętego wspólnością majątkową, nie przysługuje prawo wniesienia powództwa na podstawie art. 841 § 1 k.p.c. bez względu na to, do jakiego składnika majątkowego wierzyciel skierował egzekucję. Tym samym, zdaniem Sądu Rejonowego, powódka nie jest legitymowana do wystąpienia z żądaniem zwolnienia przedmiotu spod egzekucji na podstawie art. 841 § 1 k.p.c., co uzasadniało oddalenie powództwa w niniejszej sprawie. Sąd meriti wskazał przy tym, że podnoszony w toku postępowania przez stronę pozwaną zarzut, że powódka uchybiła określonej w art. 841 § 3 k.p.c. terminowi do wystąpienia z niniejszym powództwem nie zasługiwał na uwzględnienie bowiem jedyną datą pewną, jaką w rozważanej sprawie można przyjąć dla powzięcia przez powódkę informacji o zajęciu ruchomości jest data 19 lutego 2015 r. (w tej dacie powódka złożyła przez Komornikiem oświadczenie, że nie posiada żadnego majątku wspólnego z W. P.), w aktach postępowania egzekucyjnego brak dowodu, aby powódka została powiadomiona o zajęciu ruchomości we wcześniejszej dacie, a składając pozew w dniu 19 marca 2015 r. powódka zachowała termin przewidziany w art. 841 § 3 k.p.c. Niezależnie od wskazanej powyżej podstawowej przesłanki uzasadniającej oddalenie powództwa Sąd I instancji wziął również pod uwagę, że - zgodnie z treścią art. 47¹ k.r.o. - małżonek może powoływać się względem innych osób na umowę majątkową małżeńską, gdy jej zawarcie oraz rodzaj były tym osobom wiadome.

W konsekwencji powyższego Sąd Rejonowy wskazał, że wierzyciel wymieniony

w art. 47¹ k.r.o., który nie wiedział o umowie może dochodzić zaspokojenia

z majątku, który byłby objęty wspólnością ustawową, gdyby nie była wyłączona

w umowie [tak też Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 28 lipca 1998 r. II CKU 34/98]. Reasumując Sąd Rejonowy uznał, iż wymogiem dla skutecznego podniesienia przez powódkę okoliczności zawarcia między nią i jej małżonkiem umownej rozdzielnosci majątkowej jest udzielenie pozwanemu tej informacji przed powstaniem wierzytelności wobec W. P.. Umowne wyłączenie wspólności ustawowej już po powstaniu wierzytelności i nawet niezwłoczne zawiadomienie o tym wierzyciela, jest pozbawione względem niego skutków pranych przewidzianych w tym przepisie [tak też Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 3 kwietnia 1980r. III CZP 13/80]. O kosztach postępowania rozpoznawczego Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. zasądzając od powódki na rzecz strony pozwanej koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony, tj. wynagrodzenie pełnomocnika procesowego (adwokata) w kwocie 2.400 zł.

Apelację od powyższego wyroku wniosła powódka, zaskarżając go w całości

i zarzucając Sądowi Rejonowemu naruszenie przepisów prawa postępowania,

tj. art. 841 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i uznanie, iż powódka nie jest osobą trzecią w rozumieniu tego przepisu, a w konsekwencji uznanie, iż nie ma ona legitymacji procesowej czynnej w sytuacji, gdy powódka jest osobą trzecią, posiadającą legitymację czynną do wytoczenia powództwa na podstawie w/w przepisu.

W kontekście powyższego zarzutu skarżąca wniosła o zmianę wyroku

i zwolnienie ruchomości wskazanych w pozwie spod egzekucji prowadzonej przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi V. Ł. za sygn. akt Km 1643/14 przeciwko W. P. i R. P. oraz o zasądzenie od pozwanego na jej rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, za obie instancje.

W odpowiedzi na apelację powódki strona pozwana wniosła o jej oddalenie

w całości oraz o zasądzenie od powódki na jej rzecz kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym, według norm przepisanych.

Obecny podczas rozprawy apelacyjnej w dniu 26 stycznia 2016 r. pełnomocnik procesowy strony pozwanej podtrzymał stanowisko i wnioski wyrażone w apelacji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja okazała się bezzasadna i podlegała oddaleniu w całości.

Sąd Okręgowy, po dokonaniu analizy materiału dowodowego zgromadzonego w toku postępowania rozpoznawczego, przyjmuje za własne ustalenia Sądu

I instancji stanowiące podstawę faktyczną rozstrzygnięcia przyjętego w zaskarżonym wyroku.

W ocenie Sądu odwoławczego Sąd I instancji do stanu faktycznego niniejszej sprawy zastosował również właściwe przepisy prawa materialnego, tj. art. 841 k.p.c. w zw. z art. 47¹ k.r.o. Z powołanych przepisów Sąd Rejonowy wywiódł ostatecznie prawidłowe wnioski jurydyczne, choć – zdaniem Sądu Okręgowego – w sposób niewłaściwy (odwrotny) rozłożył wagę argumentacji leżącej u podstaw zaskarżonego rozstrzygnięcia. Z treści uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, że Sąd

I instancji priorytetowe znaczenie nadał ustaleniu, zgodnie z którym powódka, nie będąc osobą trzecią w rozumieniu art. 841 § 1 k.p.c., nie posiadała legitymacji procesowej czynnej do wytoczenia przedmiotowego powództwa. Jedynie posiłkowo, niejako w uzupełnieniu powyższego, Sąd Rejonowy odwołał się natomiast do treści art. 47¹ k.r.o. wskazując, że umowne wyłączenie wspólności ustawowej pomiędzy powódką i jej mężem (dłużnikiem), dokonane po powstaniu egzekwowanej wierzytelności, wobec nie powiadomienia o tym fakcie pozwanego, jest pozbawione wobec niego skutków prawnych.

Tymczasem w okolicznościach faktycznych przedmiotowej sprawy zasadnicze znaczenie dla rozstrzygnięcia ma argumentacja oparta na treści art. 47¹ k.r.o. W myśl powołanego przepisu małżonek może powoływać się względem innych osób na umowę majątkową małżeńską, gdy jej zawarcie oraz rodzaj były tym osobom wiadome. Oznacza to, że małżeńska umowa majątkowa jest skuteczna wobec innej osoby, gdy o jej zawarciu oraz rodzaju powzięła wiadomość przed powstaniem między małżonkami, bądź między jednym z nich, a nią stosunku prawnego, z którego wynika wierzytelność tej osoby (por. uchwała SN z dnia 3 kwietnia 1980 r., III CZP 13/80, LEX nr 2476, postanowienie SN z dnia 16 listopada 2012 r., III CZP 60/12, LEX nr1254693). Następstwem braku takiej wiadomości jest, dotycząca danej osoby, bezskuteczność względna częściowa umowy majątkowej małżeńskiej, sięgająca tak daleko, jak wymaga tego ochrona jej interesów. Innymi słowy osoba, której praw dotyczy wyłączenie wspólności ustawowej, a która nie wiedziała o zawarciu tej umowy i jej rodzaju, uzyskuje szczególną ochronę prawną, wyrażającą się w tym, że względem niej stosunki majątkowe małżonków ocenia się tak, jakby umowa majątkowa w ogóle nie była przez nich zawarta i nadal obowiązuje ich wspólność ustawowa (por. postanowienie SN z 28 lipca 1998 r., II CKU 34/98, LEX 35035).

Przenosząc powyższe stwierdzenia na grunt przedmiotowej sprawy wskazać należy, że wobec poczynienia przez Sąd Rejonowy prawidłowego

(i niekwestionowanego w apelacji) ustalenia, że przed dniem 19 lutego 2015 r. (data oświadczenia złożonego przez powódkę w toku postępowania egzekucyjnego o braku majątku wspólnego z dłużnikiem W. P. na skutek zawarcia w dniu 22 września 2005 r. małżeńskiej umowy majątkowej – k. 71 akt Km 1634/14) powódka nie powiadomiła strony pozwanej (ani jej poprzednika prawnego) o zawarciu w dniu 22 września 2005 r. (czyli już po powstaniu egzekwowanej wierzytelności) małżeńskiej umowy majątkowej ustanawiającej rozdzielną wspólność majątkową z dłużnikiem W. P., całkowicie prawidłowe jest stanowisko Sądu meriti, iż pozwana – będąca egzekwującym wierzycielem w sprawie egzekucyjnej Km 1634/14 – może dochodzić zaspokojenia z majątku powódki oraz W. P., który byłby objęty wspólnością ustawową, gdyby wspólność ta nie została wyłączona ww. umową, zaś powódka nie może względem pozwanej skutecznie powoływać się na fakt umownego wyłączenia wspólności majątkowej.

Już zatem powyższa konstatacja przesądza o niedopuszczalności skorzystania przez powódkę (niezależnie od tego czy powódkę uzna się czy też nie za osobą trzecią w rozumieniu art. 841 § 1 k.p.c.) ze środka merytorycznej obrony w postaci powództwa o zwolnienie zajętych przedmiotów spod egzekucji. Powództwo to skarżąca opiera bowiem

na fakcie braku istnienia majątku wspólnego z dłużnikiem (na skutek dokonania umownego wyłączenia wspólności majątkowej małżeńskiej), na który to fakt w przedmiotowym stanie faktycznym – z mocy art. 47¹ k.r.o. – powoływać się nie może.

W świetle powyższego, w ocenie Sądu Okręgowego, nieistotne dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy są rozważania Sądu Rejonowego co do tego czy powódka jest, czy też nie jest osobą trzecią w rozumieniu art. 841 § 1 k.p.c., podobnie jak dywagacje dotyczące zachowania przez powódkę terminu do wystąpienia z przewidzianym w tym przepisie powództwem. Jedynie na marginesie Sąd Okręgowy wskazuje, że nawet przyjmując argumentację zaprezentowaną przez Sąd Rejonowy, badanie zachowania przez powódkę terminu do wytoczenia przedmiotowego powództwa było bezprzedmiotowe. Jeśli bowiem Sąd I instancji doszedł do wniosku, że powódka nie posiada legitymacji do wystąpienia z żądaniem zwolnienia zajętych przedmiotów spod egzekucji, to bez znaczenia pozostaje kwestia tego czy powództwo to zostało wniesione z zachowaniem ustawowego terminu.

Mając na uwadze powyższe oraz fakt, że w postępowaniu apelacyjnym nie ujawniono okoliczności, które Sąd II instancji winien wziąć pod uwagę z urzędu, apelacja podlegała oddaleniu w oparciu o art. 385 k.p.c. O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł zgodnie

z wyrażoną w art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. zasadą odpowiedzialności za wynik sporu zasądzając od powódki R. P. na rzecz Banku (...) S.A. w W. kwotę 1.200 zł. Na kwotę tę złożyło się jedynie wynagrodzenie pełnomocnika strony pozwanej w postępowaniu odwoławczym ustalone w oparciu o § 2 ust 1 i 2 i § 6 pkt 5 w zw. z § 13 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U.2013.461 - j.t. ze zm.) w zw. z § 22 i § 23 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U.2015.1800).